

Behovsutredning avseende tillsyn inom miljöbalkens område 2022

Behovsutredning och tillsynsplan

Enligt Miljötillsynsförordningen (SFS 2011:13) ska det hos varje operativ tillsynsmyndighet finnas en utredning om det operativa tillsynsbehovet för myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Med operativ tillsyn menas tillsyn som är direkt riktad mot en verksamhetsutövare. Utredningen ska avse tre år och ses över minst en gång varje år.

Tillsynsmyndigheten ska även föra ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Ett sådant register över samtliga tillsynsobjekt finns i det ärendehanteringsprogram (Vision) som används på miljö- och hälsoskyddsavdelningen.

För varje verksamhetsår ska tillsynsmyndigheten upprätta en samlad tillsynsplan som ska grundas på registret av tillsynsobjekt samt utredningen om tillsynsbehovet. Tillsynsmyndigheten ska årligen följa upp och utvärdera tillsynsverksamheten. Detta sker genom den verksamhetsberättelse, avseende föregående år, som tas fram årligen.

Enligt Miljötillsynsförordningen ska det framgå hur tillsynsmyndigheterna har tagit hänsyn till den nationella tillsynsstrategin i den tillsynsplan som årligen ska tas fram. Innehållet i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen och Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan och hur den har beaktats vid framtagande av tillsynsplanen för 2022 beskrivs längre ned.

Syftet med behovsutredning är att visa vilket behov av resurser som behövs för att uppfylla Miljö- och hälsoskyddsnämndens ansvar för myndighetsarbetet med tillsyn enligt miljöbalken.

Syftet med tillsynsplanen är att visa hur resurserna prioriteras för operativ tillsyn. Tillsynsplanen visar även vilka administrativa uppgifter som prioriteras och hur mycket tid det finns för inkommande ärenden. En övergripande beskrivning av tillsynen inom miljöbalkens område finns beskrivet i separata tillsynsplaner för miljöskyddet respektive hälsoskyddet

Sammanfattning av behovsutredningen

Nedan redovisas en sammanfattning av behovsutredningen och behovet av tid för tillsyn inom miljöbalkens område. Tid för rådgivning, vidareutbildning, samverkan intern och med andra myndigheter, remisser, tillsynsvägledning, deltagande i detaljplaner och fysisk planering i övrigt inom kommunen redovisas inte.

Tillsynsområde/aktivitet	Totalt antal objekt eller ärenden	Behov totalt i timmar	Behov 2022 timmar	Behov 2023 timmar	Behov 2024 timmar	Arbetsmetod
Miljöbalken kap 9, 10, 11, 12						
Objekt med årsavgifter	55	737	737	737	737	Styrd och behovsprioriterad tillsyn
Tillsyn av U-objekt, tillsynsprojekt, kampanjer och nationella projekt	192	1970 Det totala behovet avser tillsyn som kommer att utföras under en längre tidsperiod varmed behovet per år är lägre.	755	755	755	Styrd och behovsprioriterad tillsyn
Anmälan miljöfarlig verksamhet	10	200	200	200	200	Styrd tillsyn
Klagomål	55	275	275	275	275	Händelsestyrd

Tillbud och olyckor	10	100	100	100	100	Styrd tillsyn
Förorenade områden	318	1010 Det totala behovet avser tillsyn som kommer att utföras under en längre tidsperiod varmed behovet per år är lägre.	960	960	960	Styrd och behovsprioriterad tillsyn
Ansökan/anmälan enskilt avlopp, nya anläggningar och ändringar	150	900	900	900	900	Styrd tillsyn
Tillsyn enskilt avlopp	5500 st avlopp i kommunen. Tillsyn sker av 200 st/år.	600 Behovet baseras på en bedömning av behov per år där tillsynen sker löpande.	600	600	600	Behovsprioriterad tillsyn
Anmälan vattenverksamhet och upplägg muddermassor	20	300	300	300	300	Styrd tillsyn
Miljöbalken kap 14,15						
Anmälan kemiska produkter och årlig rapportering av CFC	128	45	45	45	45	Styrd tillsyn
Anmälan/ansökan avfall	46	85	85	85	85	Styrd tillsyn
Tillsynsprojekt, kampanjer och nationella projekt	Antalet varierar mellan åren varmed det är svårt att ange en siffra	240 Det totala behovet avser tillsyn som kommer att utföras under en längre tidsperiod varmed behovet per år är lägre.	90	90	90	Behovsprioriterad tillsyn
Nedskräpning och klagomål	35	120	120	120	120	Händelsestyrd
Miljöbalken kap 5, 7, 8						
Vattenförvaltning, projekt och miljöövervakning, framtagande av lokala åtgärdsprogram		80	80	80	80	Skattefinansierad
Provtagning recipienter		160 Behovet avtar i takt med att fler recipienter har provtagits	160	160	160	Skattefinansierad
Tillsyn naturreservat	3	10	10	10	10	Behovsprioriterad tillsyn
Miljöbalken kap 9, Hälsoskyddstillsyn						
Återkommande tillsyn (objekt med årsavgifter), t.ex. skolor, förskolor, bassängbad, strandbad och solarier	74	500 Tillsynen på skolor respektive förskolor sker vartannat år och kräver olika mycket tid.	500	360	500	Styrd och behovsprioriterad tillsyn
Återkommande tillsyn som förekommer på objekt som inte har årsavgifter, t. ex. Gruppboenden, äldreboenden, tatuerare, fotvård, nagelteknologer/frans och fillers/skönhetsingrepp	70	570 Det totala behovet avser tillsyn som kommer att utföras under en längre tidsperiod varmed behovet per år är lägre.	270	270	270	Styrd och behovsprioriterad tillsyn
Anmälan lokaler 38 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	40	100	100	100	100	Styrd tillsyn
Projektinriktad tillsyn/kampanjer/nationella projekt, t. ex. fastighetsägartillsyn,	Antalet varierar mellan åren varmed det är svårt att	600 Det totala behovet avser tillsyn som kommer att utföras under en längre	160	160	160	Behovsprioriterad

radonprojekt, idrottslokaler, gym, fritidsgårdar	ange en siffra	tidsperiod varmed behovet per år är lägre.				
Anmälan vattentäkter	20	30	30	30	30	Styrd tillsyn
Klagomål	50	250	250	250	250	Händelsestyrd tillsyn

Nationell strategi för miljöbalkstillsynen

Under 2021 har Naturvårdsverket tillsammans med övriga centrala tillsynsvägledande myndigheter tagit fram en nationell strategi för miljöbalkstillsynen. Syftet med strategin är att skapa en mer enhetlig och effektiv tillsyn. Strategin innehåller fokusområden som är särskilt viktiga att prioritera ur ett nationellt perspektiv. Strategin gäller perioden 2022-2024. Den kommer att ses över årligen varmed åtgärder och tillsynsaktiviteter kan komma att revideras senast under hösten året innan de gäller. Främst gäller det preciseringarna medan fokusområdena kommer att stå fast.

Eftersom stora delar av kemikalietillsynen flyttades från miljöbalken till marknadskontroll-förordningen under sommaren 2021 ingår området inte i strategin. Tillsynen av växtskyddsmedel ingår i Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan, se nedan.

Förutsättningarna för i vilken omfattning de utpekade tillsynsaktiviteterna kan genomföras ser olika ut mellan olika tillsynsmyndigheter och de olika aktiviteterna behöver prioriteras utifrån lokala förutsättningar. I vissa fall kan de utpekade tillsynsaktiviteterna innebära behov av utökade resurser för att kunna genomföra tillsynen.

Digitalisering är en viktig utveckling inom hela tillsynsområdet. Tid för digitalisering finns avsatt i tillsynsplanen och arbetet pågår löpande för att öka antalet e-tjänster och öka möjligheten att använda digitala tillsynsmetoder.

Uppföljning kommer att ske med hjälp av den årliga uppföljning som Naturvårdsverket sammanställer enligt 3 kap. 21 § Miljötillsynsförordningen. Nationella tillsynsprojekt kommer att följas upp av respektive central myndighet.

Strategin innehåller sex tillsynsområden med fokusområden och tillsynsaktiviteter som redovisas nedan, i de delar som berör kommunen som tillsynsmyndighet.

Fokusområde vattenverksamhet

Vattenuttag

Ett nationellt tillsynsprojekt för kontroll av vattenuttag genomförs 2023–2024. Handläggargröd med checklistor för den operativa tillsynen kommer att tas fram 2022.

Vattenanläggningar som utgör vandringshinder

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn på prioriterade vandringshinder. Havs- och vattenmyndigheten uppdaterar och kompletterar tillsynsvägledningen under perioden 2022-2024. Tillsynen ska genomföras under perioden 2022-2024. Tillsynen utförs främst av länsstyrelsen men kan i viss mån även komma att gälla kommunen till följd av att Österåker har tagit över tillsynen på anmälningspliktiga vattenverksamheter från länsstyrelsen.

Fokusområde miljöfarlig verksamhet

Fordonstvättar och fordonsverkstäder

Tillsynsmyndigheterna deltar i en nationell tillsynskampanj avseende fordonstvättar och/eller fordonsverkstäder (nov 2023 - maj 2024). Tillsynen är planerad 2022 men kan komma att skjutas fram till 2023 för att kunna tillgodogöra sig tillsynsvägledningen.

Uppdaterade miljöbalkstillstånd

Tillsynsmyndigheterna kartlägger gällande tillstånd för miljöfarliga verksamheter meddelade enligt miljöskyddslagen och miljöbalken och omfattningen av ändringar sedan tillstånd gavs. Kartläggningen ska utgå

från den mall som Naturvårdsverket kommer att tillhandahålla under 2022. Åtgärden ska genomföras 2022-2023.

Tillsynsmyndigheterna bedömer för vilka verksamheter det finns behov av att vidta åtgärder för att verksamheterna ska ha aktuella miljöbalktillstånd och vilka åtgärder som är lämpliga att vidta. Syftet är att kunna rangordna och prioritera behov av åtgärder. Naturvårdsverket kommer att ta fram vägledning under perioden 2022-2023. Åtgärden ska genomföras 2023-2024.

Kvalitetssäkrad kontroll - utsläpp till vatten

Tillsynsmyndigheterna genomför tillsyn på tillstånds- och anmälningspliktiga avloppsreningsverk avseende egenkontroll/kontrollprogram för att bedöma aktualitet och regelefterlevnad gällande flödesmätning, provtagning och ställningstaganden som görs. Naturvårdsverket kommer att ta fram vägledning under 2022. Utfördes i samband med nationell tillsynskampanj 2020 och löpande.

Tillsynsbesök ska genomföras på tillståndspliktiga avloppsreningsverk med fokus på flödesmätning och provtagning. Utförs årligen.

Dagvatten

Tillsynsmyndigheterna inhämtar information om den kommunala VA-huvudmannens egenkontroll av den allmänna dagvattenanläggningen utifrån ett antal bestämda frågor. Tillsynen är planerad 2022.

Energihushållning

Tillsynsmyndigheterna bedriver systematisk energitillsyn gällande energihushållning och användning av förnybara bränslen. Tillsynen riktas mot tillsynsobjekt med stor energihushållningspotential och/eller bristande egenkontroll. Där det bedöms skäligt bör tillsynen omfatta föreläggande om energikartläggning och energihushållningsplan samt utredning eller åtgärder. Energimyndigheten och Naturvårdsverket kommer att ta fram vägledning under perioden 2022-2024. Åtgärden ska genomföras 2023-2024.

Små avlopp

Återkommande planerad tillsyn av små avloppsanläggningar utförs baserat på riskklassning där de avloppsanläggningar prioriteras som har störst negativ påverkan på människors hälsa och miljön. Utförs årligen.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) kommer att uppdatera tillsynsvägledningen "Effektiv tillsyn av små avlopp" 2022.

Tillsynsmyndigheterna kompletterar och uppdaterar digitala tillsynsregister under perioden 2022-2024 så att minst alla små avloppsanläggningar är registrerade och koordinatsatta. HaV kommer att ordna seminarier om registervård och riskbaserad tillsyn samt stötta och samordna tillsynsmyndigheterna i samverkan med länsstyrelserna under perioden 2022-2024.

Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar

Val av tillsynsobjekt ska utgå från en riskbedömning där verksamhetens möjliga påverkan på vattenförekomsten ska ha företräde, oavsett inriktning på jordbruksverksamheten (djurhållning/växtodling). Jordbruksverket kommer att ta fram vägledning under 2022. Åtgärden ska genomföras under perioden 2022-2024.

Tillsynsmyndigheterna prioriterar tillsyn av jordbruksverksamheter och hästgårdar som ligger utmed vattenförekomster där miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten inte uppnås idag. Åtgärden ska genomföras under perioden 2022-2024.

Tillsynsmyndigheterna använder sig av de nationellt framtagna checklistorna för tillsyn i fält samt växtnärings tillsyn på hästgårdar. Vägledning material från Jordbruksverkets kommer att finnas tillgängligt under perioden 2022-2024. Åtgärden ska genomföras under perioden 2022-2024.

Tillsynsmyndigheterna tar del av Jordbruksverkets digitala utbildningar inom växtnäringsområdet under perioden 2022-2024.

Tillsynsmyndigheterna prioriterar att delta i det nationella tillsynsprojektet som Jordbruksverket kommer att ordna 2024.

Fokusområde förorenade områden

Tillsyn av prioriterade förorenade områden med riskklass 1 och 2

Tillsynsmyndigheter ökar tillsynen av prioriterade förorenade områden under perioden 2022-2024.

Tillsynsvägledningen från Naturvårdsverket och länsstyrelsen kommer att öka under perioden. Tillsyn har utförts på alla objekt i riskklass 1 och löpande på övriga objekt.

Anmälan om avhjälpanåtgärd enligt § 28 i FMH

Naturvårdsverket och länsstyrelsen kommer att öka vägledningen under perioden genom att bland annat uppdatera vägledningsmaterial. Tillsynsmyndigheterna tillförskaffar sig tillräcklig kunskap inom riskbedömningar, representativa halter samt platsspecifika riktvärden. Utförs löpande.

Fokusområde hälsoskydd

Inomhusmiljö i bostäder

Kommunerna kartlägger och väljer ut fastigheter/bostäder samt genomför tillsyn där risken för olägenhet för människors hälsa är stor under perioden 2022-2024. Tillsynen är planerad 2022.

Folkhälsomyndigheten kommer att ta fram tillsynsvägledning, informationsmaterial och genomföra utbildning våren 2024. Under 2024 kommer även regionala hälsoskyddsträffar att hållas och länsstyrelsen samordna tillsynen inom länet.

Likvärdig tillsyn av yrkesmässig hygienisk verksamhet

Socialstyrelsen kommer att uppdatera det befintliga vägledningsmaterialet i form av handbok och allmänt råd samt genomföra utbildning riktad till tillsynsmyndigheterna. Åtgärden kommer att genomföras under perioden 2022-2024.

Bassängbad

Kommunerna gör tillsynsbesök på anmälningspliktiga bassängbad under 2022-2024. I tillsynen tillämpas Folkhälsomyndighetens allmänna råd (HSLF-FS 2021:11) och tillhörande vägledning om bassängbad. Utförs årligen.

Inomhusmiljö och egenkontroll i förskola och skola. Extra fokus under perioden är städning

Kommunerna bedriver tillsyn av förskolor och grundskolor. Extra fokus under perioden 2022-2024 är städning. Tillsynsvägledning och samordning kommer att utökas av Folkhälsomyndigheten och länsstyrelsen under perioden. Tillsynen genomförs löpande, vartannat år på förskolor respektive på skolor.

Fokusområde avfall

Masshantering

En nationell tillsynskampanj planeras under 2023-2024 gällande mottagningskontroll av massor som hanteras inom olika typer av verksamheter. Aktiviteten kommer att genomföras i utvalda kommuner. I Österåkers kommun finns anläggningar som hanterar massor och Österåker kan därmed komma att beröras av tillsynskampanjen.

Illegal avfallshantering

Tillsynsmyndigheter deltar vid myndighetsgemensam tillsyn för att kontrollera avfallstransporter.

Länsstyrelser kommer att anordna myndighetsgemensam tillsyn där den aktuella kommunen för tillsynsinsatsen bjuds in. Naturvårdsverket och länsstyrelserna kommer att fram tillsynsvägledning i form av handläggarstöd och rollfördelning, avseende tillsyn på nationella avfallstransporter, under 2022.

Vid tillsyn på befintliga miljöfarliga verksamheter spåra avfall genom att nyttja avfallsregistret, kontrollera kvitton eller motsvarande dokumentation, i syfte att hitta illegal avfallshantering.

Naturvårdsverket kommer att genomföra tillsynsvägledning avseende uppsökande tillsyn riktat mot illegal avfallshantering under 2023.

Vid tillsyn på de utifrån risk utvalda åkerier som transporterar avfall kontrolleras transporttillstånd och de villkor som tillståndet omfattar, rutiner för upprättande av transportdokument, anteckningsskyldighet samt kontroll av uppgifter i avfallsregistret. Tillsynen ska genomföras under 2023-2024.

Vid tillsyn på de utifrån risk utvalda avfallsanläggningar som har gjort anmälan eller har tillstånd enligt miljöbalken kontrolleras transportörernas tillstånd och transportdokument samt registrering i avfallsregistret vid inkommande och utgående transporter av avfall. Tillsynen ska genomföras under 2023. I samband med denna tillsyn ska även tillsyn på avfallstransporter genomföras inom perioden 2023–2024.

Kommuner genomför uppsökande tillsyn med fokus på illegal avfallshantering inkl. inventering för att hitta illegal avfallshantering genom att exempelvis kontrollera områden där risken för sådan verksamhet är stor. Tillsynen ska genomföras under 2023-2024.

Återvinning av avfall så att det upphör att vara avfall

Naturvårdsverket kommer uppdatera tillsynsvägledningen om när avfall upphör att vara avfall under 2022. Tillsynsmyndigheterna bedriver tillsyn utifrån anteckningsskyldigheten enligt avfallsförordningen. Utförs löpande.

Fokusområde natur, artskydd och områdesskydd

Invasiva främmande arter

Uppsökande tillsyn på exploateringsområden med hög risk (t ex. infrastrukturprojekt) med avseende på hanteringen/egenkontrollen av jordmassor så att spridning inte sker. Naturvårdsverket kommer att ta fram tillsynsvägledning och handläggarstöd gällande spridning med jordmassor under 2023. Åtgärden ska genomföras från och med 2023.

Uppsökande tillsyn av zoo- och trädgårdshandel (även näthandel) med avseende på hanteringen/egenkontrollen av vattenlevande arter så att spridning/försäljning av invasiva arter inte sker. Åtgärden ska genomföras från och med 2023.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten kommer att ta fram tillsynsvägledning 2022 och årligen genomföra utbildningsinsatser under perioden 2022-2024.

Påverkan på naturvärden i jordbrukslandskapet

Länsstyrelserna informerar kommunerna om hur de ska kommunicera kännedom om överträdelser på biotopskyddade eller hänsynskrävande biotoper till länsstyrelsen och vilka geografiska områden och strukturer som är prioriterade, utifrån 1 kap 16 § miljötillsynsförordningen, senast 2024.

Påverkan på naturvärden i grunda havsvikar

Tillsynsmyndigheten planerar och genomför tillsyn i/vid grunda exponeringsskyddade havsvikar och där det är skäligen förelaggs om återställelse. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten kommer att ta fram tillsynsvägledning om hur tillsyn av strandskydd och vattenverksamhet ska samordnas senast 2023. Tillsynen ska genomföras under perioden 2023-2024.

Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan

Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) innehåller operativa mål för växtskyddsmedel som ska planeras in i tillsynsplanen. Inom området växtskyddsmedel finns totalt två operativa mål för perioden 2021-2025, med tillhörande aktiviteter, enligt nedan.

Mål 1: Kontrollmyndigheterna ska ha rätt förutsättningar för att utföra en likvärdig och effektiv kontroll. Aktiviteter som ska utföras av kommunen:

- Kontrollmyndigheterna inventerar och uppdaterar kontinuerligt sina register över aktörer. Utförs löpande.
- Kontrollmyndigheterna utför fler kontroller på växthus och växtodlingsgårdar utan djurhållning. Sådana anläggningar saknas i Österåker.
- Kontrollmyndigheterna utbyter erfarenhet om kontroll inom området växtskyddsmedel. Utförs löpande.

Även de regionala och nationella myndigheterna omfattas av aktiviteter. En aktivitet för länsstyrelserna är att genomföra praktisk utbildning för kontrollanter inom kommunen gällande hantering av växtskyddsmedel. Aktiviteter för Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket är bland annat att organisera ett webinarium om den offentliga kontrollen av växtskyddsmedel. De ska även ta fram vägledningar till kontrollmyndigheterna för att riskbedöma aktörer kopplat till lämplig kontrollfrekvens. Kemikalieinspektionen ska även årligen utveckla vägledningen "Råd för tillsyn – tillsyn av växtskyddsmedel hos återförsäljare". Under 2021 har tillsyn på bekämpningsmedel i detaljhandeln genomförts, inom ramen för en nationell tillsynskampanj.

Mål 2: Aktörerna ska följa reglerna så att växtskyddsmedel distribueras och hanteras på ett säkert sätt som inte medför risker för människors hälsa, djurs hälsa eller miljön. Aktiviteter som ska utföras av kommunen:

- Jordbruksverket, länsstyrelser och kommuner genomför ett gemensamt tillsynsprojekt för att följa upp tidigare tillsynsprojekt om integrerat växtskydd på jordbruk. I Österåker finns två lantbruk som berörs av tillsynen. Tillsyn är planerad 2022.
- Kontrollmyndigheterna ökar kontrollen av de allmänna principerna för integrerat växtskydd. Utförs årligen.
- Kontrollmyndigheterna ökar kontrollen av att växtskyddsmedelsanvändningen dokumenteras. Utförs årligen.
- Kemikalieinspektionen och kommuner genomför ett gemensamt tillsynsprojekt för att kontrollera distributörer som säljer växtskyddsmedel, med särskilt fokus på bedrägerier. Återkommande aktivitet. Tillsynen utfördes 2021.